

تاریخ

۱-گزینه «۳» - سفرنامه‌ها از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند و حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه‌ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاک و تغذیه و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - تاریخ نگاری و منابع دوره معاصر - صفحه ۹) (آسان)

۲-گزینه «۴» - با توجه به اهمیت اسناد در پژوهش‌های تاریخی، در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آنها و استفاده محققان ایجاد شده است که به آن آرشیو گفته می‌شود. آرشیو ملی هر کشور محل نگهداری اسناد و مدارک بالارزش و معتبر مربوط به آن کشور است.

رد گزینه «۱» - در دوره معاصر و به ویژه عصر قاجار، مورخان ایرانی با دو رویکرد سنتی و جدید کتاب‌های متعددی در موضوع تاریخ نوشته‌اند.

رد گزینه «۲» - اولین روزنامه ایران را میرزا صالح شیرازی، یکی از دانشجویان اعزامی به انگلستان با عنوان کاغذ اخبار در تهران منتشر کرد.

رد گزینه «۳» - در دوران پهلوی اگرچه شاهد وجود برخی مجلات تخصصی هستیم، اما در مجموع، تعداد مطبوعات و شمار نشریات، نسبت به عصر احمدشاه قاجار، کاهش قابل توجهی پیدا کرد.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - تاریخ نگاری و منابع دوره معاصر - صفحه ۸، ۱۲، ۱۳) (متوسط)

۳-گزینه «۱» - ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود که در به سلطنت رساندن حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی، بخشی از این ایل را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچاندند.

رد گزینه «۲» - خراسان درست، اما افغان‌ها نادرست است.

رد گزینه «۳» - سیستان و افغان‌ها هر دو نادرست هستند.

رد گزینه «۴» - سیستان نادرست و ازبکان درست است.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس دوم - ایران و جهان در آستانه دوره معاصر - صفحه ۱۶) (آسان)

۴-گزینه «۴» - نادرشاه در امور اداری و اقتصادی، بیشتر از دوستان و نزدیکانش به عنوان مشاور، استفاده می‌کرد و به وزارت و دیوان‌سالاری توجهی نداشت. نادر پس از اینکه به سلطنت رسید، برای حل مشکلات سیاسی و مذهبی، به‌ویژه رفع اختلافات مذهبی با عثمانی، بسیار تلاش کرد. او گاهی با جنگ و زمانی با زبان مصالحه و مذاکره و دادن امتیاز درصدد حل مشکل برمی‌آمد. نتیجه این اقدامات به سبب کارشکنی‌های عثمانی و گرفتاری‌های داخلی و خارجی نادر، چندان مطلوب نبود و در این دوره، عامل انسجام بخش مردم ایران، یعنی مذهب شیعه تضعیف گردید.

رد گزینه‌های «۱» و «۲» و «۳»: مورد «ب» نمی‌تواند درست باشد زیرا نادر برای همیشه بقایای خاندان صفوی را حذف نکرد و در دوران پس از مرگ نادر نیز شاهد این هستیم که افرادی با ادعای انتساب به خاندان صفوی خواهان بازگرداندن حکومت به این خاندان بودند. مورد «ج» نیز همینطور؛ نادر برای انگلیسی‌ها معافیت‌های گمرکی در نظر گرفت و درصدد برآمد از دانش آنان در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند. (صفحه ۲۱) اما اقدامات او در رابطه با بنیان‌گذاری نیروی دریایی، برای اولین بار در تاریخ ایران نبود؛ نیروی دریایی هخامنشی نخستین نیروی دریایی پادشاهی واقعی بود که در تاریخ ایران پدید آمد.

(سراسری با تغییر) (پایه دوازدهم - درس دوم - ایران و جهان در آستانه دوره معاصر - صفحه ۱۷، ۱۹ و ۲۲) (دشوار)

۵-گزینه «۲» - مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه به علت درگیری‌های داخلی و بی‌ثباتی سیاسی نسبت به عصر صفوی کاهش چشمگیری یافت. در عصر افشار و زند به سبب آشفتگی‌های سیاسی و اجتماعی، علم و آموزش رونق دوران صفویان را نداشت.

رد سایر موارد: مورد «الف» نادرست است؛ شیوه اداره ایالات، ولایات، شهرها و روستاها در عصر افشاریه و زندیه همانند دوره صفویه بود و صاحب منصبانی با همان عناوین سابق این مراکز را اداره می‌کردند. مورد «ج» نیز نادرست است زیرا عبارت ذکر شده مربوط به دوره مابین سقوط صفویه و به قدرت رسیدن نادر می‌باشد و نه کل دوره افشاریه و زندیه. در عصر افشاری شاهد افول کشاورزی و نابسامانی‌های اقتصادی هستیم اما علت این پدیده اشغال

بخش‌هایی از نواحی غربی و شمالی ایران توسط عثمانی و روسیه نیست چون که نادر موفق شد نواحی و مناطق از دست رفته را دوباره ضمیمه خاک ایران کند؛ بلکه ضعف و رکود کشاورزی و اقتصادی محصول دوام جنگ‌های داخلی و خارجی و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده بود که کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی را در پی داشت. همچنین برخلاف این دوره، در عصر زند اقداماتی مؤثر برای پهلو وضع کشاورزی و بازرگانی صورت گرفت که نتیجه آن‌ها رونق اقتصادی و تجاری کشور بود.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس دوم - ایران و جهان در آستانه دوره معاصر - صفحه ۲۱ و ۲۲) (متوسط)

۶-گزینه «۲» - در اواخر قرن ۱۷م تحول سیاسی بزرگی در انگلستان رخ داد که بر جهان پس از خود تأثیر چشمگیری گذاشت. اگرچه از قرن ۱۳م در انگلستان مجلس (پارلمان) به وجود آمده بود اما این نهاد قدرت چندانی نداشت. در سال ۱۶۴۶م میان مجلس به رهبری الیور کرامول و چارلز یکم، پادشاه انگلستان، جنگی درگرفت که به پیروزی مجلس انجامید. کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس‌جمهور شد. او سپس به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد. پس از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند، اما پادشاه انگلستان، به مجلس توجهی نداشت. از این رو، بار دیگر با یکدیگر ستیز کردند تا اینکه مجلس پیروز شد (۱۶۸۸م). این اتفاق در تاریخ انگلستان به انقلاب پاشکوه شهرت دارد. (صفحه ۲۶) روسیه تا پیش از به قدرت رسیدن پترکبیر (۱۶۸۲ - ۱۷۲۵م؛ یعنی آغاز سلطنت و قدرتش در قرن ۱۷م بوده است) در رقابت استعماری اروپاییان جایگاهی نداشت. اما سیاست و اقدام‌های پترکبیر، این کشور را متحول کرد و در مسیر توسعه طلبی سیاسی و نظامی قرار داد. (صفحه ۳۱)

رد سایر گزینه‌ها: امپراتوری مسلمان عثمانی در قرن ۱۸م بر بخش‌های وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کرد. ترکان عثمانی تا این زمان با قدرت در عرصه نظامی و سیاسی حکمرانی می‌کردند؛ ولی در این دوره بود که مجموعه عوامل مختلف داخلی و همچنین نفوذ و مداخله قدرت‌های استعماری، موجب ضعف و زوال عثمانی شد، چنان‌که اصلاحات دولتمردان عثمانی هم نتوانست از شدت آن بکاهد. (صفحه ۲۵) در سده ۱۸م، دولت‌های فرانسه، هلند و انگلستان وارد هندوستان شدند و با تأسیس شرکت‌های بزرگ تجاری با نام کمپانی هند شرقی فعالیت‌های استعماری خود را گسترش دادند. (صفحه ۲۵) کشور فرانسه در قرن ۱۸م به سبب شکست نظامی از انگلستان و صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا برای عقب نماندن از مسابقه استعماری به راه افتاده، با ورشکستگی اقتصادی و ضعف سیاسی و نظامی روبه‌رو شد. (صفحه ۲۸)

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس دوم - ایران و جهان در آستانه دوره معاصر - صفحه ۲۸، ۳۰ و ۳۱) (دشوار)

۷-گزینه «۴» - حکومت هخامنشی در جریان این جنگ‌ها، به‌طور پنهانی، به اسپارت کمک مالی می‌کرد. جنگ‌های پلوپونزی سرانجام با پیروزی اسپارت پایان یافت.

(ربیع) (پایه دهم - درس ششم: یونان و روم - صفحه ۵۲) (متوسط)

۸-گزینه «۲» - برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه‌سازی تلبور یافت. (ربیع) (پایه دهم - درس ششم: یونان و روم - صفحه ۸۹) (آسان)

۹-گزینه «۱» - از برجسته‌ترین منابع نوشتاری این دوره سنگ‌نوشته‌ها و از منابع غیرنوشتاری، ظروف می‌باشد.

(ربیع) (پایه دهم - درس هفتم: مطالعه کاوش در گذشته‌های دور - صفحه ۶۶ و ۶۷) (متوسط)

۱۰-گزینه «۲» - در حدود ۵ هزار سال پیش، نخستین شهرها در فلات ایران به وجود آمد. شوش و چغامیش در خوزستان؛ شهداد و جیرفت در کرمان؛ شهر سوخته در سیستان و سیکل در کاشان از جمله این شهرها بودند.

(سراسری با تغییر) (پایه دهم - درس هشتم: سپیده دم تمدن ایرانی - صفحه ۷۵) (متوسط)